

Splošne obdelovalne in specializirane zadruge

Vrsta zadrug	leta 1952	leta 1953	leta 1954
splošne	7230	7257	6629
obdelovalne	4679	1238	909
specializirane	72	151	327
Skupaj	11981	8644	7865

Tabela kaže strukturo zadrug in spremembe, ki so nastale glede njihovega številčnega stanja od leta 1952 do danes. V zadnjih dveh letih so se spremembe največje pri kmečkih obdelovalnih zadrugah, kar je posledica našega novega zadrugnega zakonodajstva. Obdelovalne zadruge, ki niso imele ekonomskega opravi-

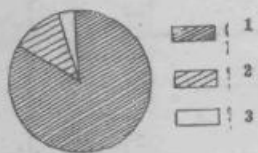
razformirale. Ostale so samo tiste obdelovalne zadruge, ki imajo dobro notranjo organizacijo in katerih člani so spoznali prednosti velikega zadrugnega gospodarstva pred majhnim. Potem ko so si zagotovile mehanizacijo in druga potrebna sredstva se sedaj take zadruge razvijajo v močne gospodarske organizacije.

Vzporedno so se urejevale tudi razmere v splošnih kmetijskih zadrugah tako, da je bilo z odpadom nekaterih slabših zadrug njihovo število nekoliko zmanjšano. Urejevanje razmer v teh zadrugah je pripomoglo, da so te v znatno večjem obsegu začele pospeševati razne dejavnosti, ki služijo napredku kmetijske proizvodnje na vasi. Tako je bilo v začetku leta 1955 pri splošnih kmetijskih zadrugah 1.890 zadrugnih ekonomij, 122 drevesnic, 576 plemenilnih postaj, 879 delavnic in skladišč za razne kmetijske stroje. Splošne zadruge so imele v začetku leta 1955 2.170 traktorjev, 2.735 traktorskih plugov, 2.444 mlatilnic itd. ter veliko število plemenske živine.

Razen tega so mnogo več pozornosti posvetile gradnji mlekarne, sušilnic, žganjarn in raznih delavnic. V začetku leta 1955 so splošne kmetijske zadruge ime-

le 355 manjših mlekar, 218 sušilnic, 172 žganjarn, 55 hladilnic, 47 raznih delavnic za pre-

KMETIJSKO ZADRUŽNIŠTVO V 1954

1 splošne kmet. zadruge
2 kmečke obdelovalne zadruge
3 specializirane kmetijske zadruge

delavo sadja in zelenjave, 526 klavnic in delavnic za predelovanje mesa, 35 oljarn, 487 mlinov, 175 potočnih mlinov in drugih objektov. V letu 1954 je število takih objektov naraslo na skupno 2.788, medtem ko je leta 1953 znašalo 1714. Kakor vidimo, se splošne kmetijske zadruge razvijajo v gospodarske enote vasi, toda v raznih krajih v različnem tempu.

V zadnjih dveh letih je občutili pri zadrugnikih večje zanimanje za ustanavljanje specializiranih kmetijskih zadrug. Največ ustanavljajo živinorejskih kmetijskih zadrug, za njimi sadjarske, vinogradniške, zadruge za uporabljanje strojev itd.

Udeležba zadrug pri odkupu

Udeležba zadrug pri odkupu kmetijskih pridelkov se večja iz leta v leto. Tako so v letu 1952 splošne kmetijske zadruge odkupile za nad 16 milijard dinarjev kmetijskih pridelkov, v letu 1953 za 24 milijard, a v letu 1954 za 27 milijard. Kljub določenim uspehom pa lahko rečemo, da zadruge niso bile dovolj vključene v odkup kmetijskih pridelkov. Nasprotno, še vedno se veliko zadrug ukvarja izključno z nakupom in prodajo industrijskega blaga in se ne zanima za odkup kmetijskih pridelkov.

Razen vrste subjektivnih slabosti, ki so preprečevale zadrugam boljši uspeh pri odkupu kmetijskih pridelkov, je bilo tudi objektivnih motenj, ki so združenim organizacijam onemogočale, da bi se bolj ukvarjale s tem poslom. V žitnih pokrajinah so bile zadrugne organizacije popolnoma izključene od odkupa žita, industrijskih rastlin in nekaterih drugih kmetijskih pridelkov, ki so za odkup imale samo »Zitopromete«, industrijska podjetja in specializirane organizacije. Zadruge so mogle odkupovati samo manjše število kmetijskih pridelkov. Nadalje predstavljajo pomanjkanje strokovnega kadra v zadrugnih organizacijah in težave pri dobivanju kreditov še vedno resen problem ki onemogoča večjo ude-

ležbo pomembnejšega števila zadrug in zadrugnih podjetij pri odkupu kmetijskih pridelkov.

Te slabosti so vplivale, da se niso zadrugne organizacije popolnoma posvetile temu, da bi z odkupom kmetijskih pridelkov vplivale na povečanje kmetijske proizvodnje. Vendar imamo dosti lepih primerov, ko so zadrugne organizacije vložile znatna sredstva za gradnjo raznih objektov, ki so potrebni za pospešitev prometa s kmetijskimi pridelki. Zadrugne organizacije v Bosni in Hercegovini so na primer zgradile 680 skladišč za shranjevanje odkupljenih kmetijskih pridelkov, imajo nad 220 košev za koruzo, okrog 250 tovornih avtomobilov za prevoz kmetijskih pridelkov itd. Tudi v drugih republikah so zadnja leta vlagali sredstva za gradnjo objektov, ki so potrebni za odkup. Vendar drža, da smo v tem pogledu storili zelo malo in bo treba posvetiti mnogo več pozornosti preskrbi potrebnih sredstev za odkup, v prvi vrsti pa, da se postavijo objekti za shranjevanje in prevoz.

Zgled zadrugništva v Sloveniji, kjer imajo zadruge v rokah okrog 70% odkupa kmetijskih pridelkov, dokazuje, da so v naših pogojih možnosti, da zadruge povečajo obseg odkupa teh pridelkov in delujejo za pospešitev proizvodnje. Odkup daje in perutnine, ki ga opravljajo zadruge na Hrvaškem, prav tako priča o pomembnih možnostih, če se delo dobro organizira.

Na nedavnem posvetovanju v Glavni zadrugi zvezi so poudarili, da je neobhodno potrebno tesnejše sodelovanje med zadrugnimi zvezami in trgovskimi zbornicami pri usposabljanju zadrug, da bi se čim prej vključile v odkup kmetijskih pridelkov. Začeli bodo takoj usposabljati v šolah trgovskih zbornic potrebne strokovne kadre za delo pri odkupu v kmetijskih zadrugah. Poudarjali so tudi potrebo po večji koordinaciji zadrugnih organizacij z vsemi drugimi organizacijami, ki se zanimajo za odkup kmetijskih pridelkov z namenom, da bi se z vse večjim vključevanjem zadrug v to delo odstranile dosedanje pomanjkljivosti.

Zadrugne zveze bodo morale posebno skrbeti za to, da se v zadrugah uredi knjigovodstvo in odstranijo pomanjkljivosti, ki so onemogočale nekaterim zadrugam da bi dobile potrebne kredite za odkup kmetijskih pridelkov. Seveda je od samih zadrugnih organizacij največ odvisno, kdaj bodo iz odkupa kmetijskih pridelkov odstranile druge organizacije, ki sedaj držijo v svojih rokah velik del odkupa, toda zelo malo vplivajo na proizvodnjo. Z večjo udeležbo zadrug pri odkupu bomo odstranili s tega tržišča tudi nakupovalce, kar bo pripomoglo k normalnejšemu in solidnejšemu oskrbovanju potrošniških centrov s kmetijskimi pridelki. Verjetno bo to prispevalo tudi k zmanjšanju razlike med odkupno in prodajno ceno, ki je zelo velika.

M. M.

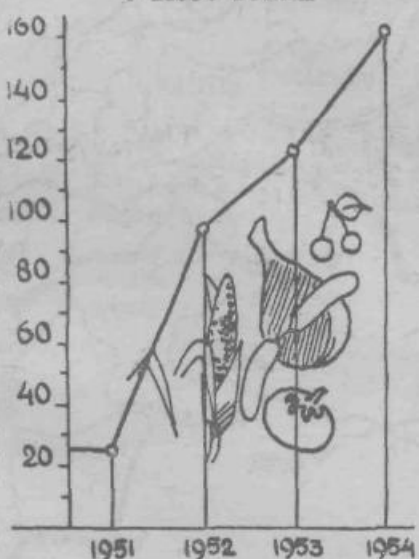
Zadruge in izvoz kmetijskih pridelkov

V zadnjih letih so kmetijske zadruge in zadrugna izvozna podjetja mnogo pripomogla k povečanju izvoza kmetijskih pridelkov. To vidimo iz udeležbe zadrugnih podjetij pri izvozu, ki kaže naslednjo sliko: Medtem ko so v letu 1951 zadrugna izvozna podjetja izvozila samo 25.000 ton kmetijskih pridelkov, so izvozila v letu 1952 že 97.000 ton, v letu 1953 — 123 tisoč ton, a v letu 1954 — 161 tisoč 465 ton. Če gledamo na vrednost pridelkov, je v letu 1954 v primerjavi z letom 1951 izvoz porasel za več kakor petkrat.

Porast izvoza kmetijskih pridelkov po zadrugnih organizacijah deluje pozitivno na pospeševanje našega izvoza, ker imajo zadruge mnogo več možnosti, da že pri pridelovanju pripravljajo blago za inozemske trge.

Zadnja leta skušajo zadruge svoj izvoz razširiti tudi na nekmetijske proizvode, s tem da vzpodbujajo svoje člane k izdelovanju raznih predmetov do-

IZVOZ POLJSKI PRIDELKOV SPLOŠNIH ZADRUŽ V TISOČ TONAH

mače obrti. Zato so se zlasti zavzela zadrugna izvozna podjetja na Hrvaškem, katerim je uspelo dobro organizirati izdelovanje raznih košarsko-pletarskih izdelkov. Nekaterim podjetjem na Hrvaškem je uspelo z raznimi tečaji vzbuditi zanimanje velikega števila zadrugnikov za proizvodnjo tudi drugih proizvodov domače obrti. S to njihovo akcijo se je izvoz nekmetijskih proizvodov po kmetijskih zadrugah zelo povečal. Naj navedemo o tem samo nekaj podatkov. Kmetijske zadruge na Hrvaškem so izvozile leta 1952 za 5,5 milijona din raznih košarsko-pletarskih izdelkov, že l. 1953 pa je bil ta izvoz povečan na 55 milijonov din, v letu 1954 pa je celo presegel vsoto 83 milijonov din. Samo v prvih letošnjih osmih mesecih so kmetijske zadruge na Hrvaškem izvozile za nad 74 milijonov din omenjenih izdelkov.

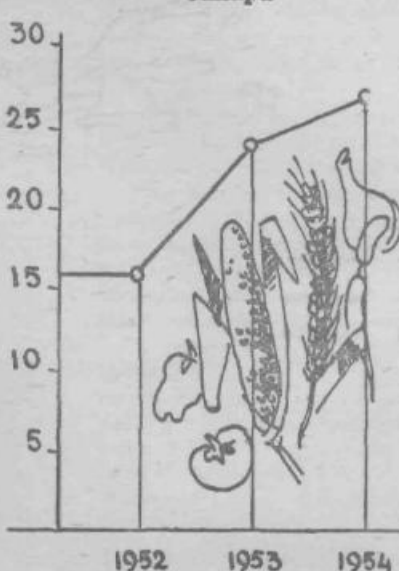
Tudi v drugih republikah začnajo zadruge vse bolj izdelovati razne predmete za izvoz. Zlasti so zastopani razni izdelki domače obrti iz lesa, metala, razni predmeti iz trstike, otroške igrače, ročna dela in podobno.

Zadrugne organizacije po vaseh bodo v prihodnjem obdobju vsekakor zboljšale svoje poslovanje v odkupu kmetijskih pridelkov, kar jim bo omogočilo večjo udeležbo na domačem in tujem

trgu. Zadrugne zveze in zadrugna izvozna podjetja lahko zadrugam zelo pomagajo, da se usposobijo za to delo. Zadrugna izvozna podjetja imajo naloge, da zadrugam pomagajo pri izvozu ne samo kmetijskih pridelkov, temveč tudi raznih izdelkov domače obrti. Treba je poudariti, da je v inozemstvu za te naše izdelke precej povpraševanja. Če upoštevamo že opravljeni izvoz po zadrugnih izvoznih podjetjih v prvem polletju leta 1955, lahko zanesljivo računamo, da bodo do konca leta zadruge znatno več izvozile po obsegu in po vrednosti kakor pa leta 1954.

M. Miklič

Diagram k članku »Udeležba zadrug pri odkupu«

ZAMENJAVA STARIH TRAKTORJEV PRI KMETIJSKIH ORGANIZACIJAH

Te dni je zvezni izvr. svet izdal odločbo, s katero se državna kmetijska posestva in kmetijske zadruge, ko kupujejo traktorje ali kmetijske stroje, lahko oprosti plačila amortizacije tj. dela neamortizirane vrednosti za tiste svoje traktorje in stroje, ki jih ne morejo več uporabljati. Ta odločba je bila izdana zato, da bi se državnim kmetijskim posestvom in kmetijskim zadrugam omogočilo namesto starih, neuporabnih traktorjev in strojev kupiti

nove.

S to odločbo je omogočeno, da se stroji, ki so brisani iz inventarja, lahko prodajo za staro železo, s čimer se prepreči njihovo nadaljnje propadanje in hkrati zmanjšajo izdatki za uvoz starega železa. Razen tega pa pridejo kmetijske organizacije s prodajo teh strojev do sredstev, s katerimi lahko povečajo svoj amortizacijski sklad, predem izteče rok za amortizacijo teh strojev. Ta sredstva bodo porabljena za nakup novih strojev,